

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Égész évre . . . 6 korona.
Félsz. az ár 4 korona.

MEGJELENÉSEK ÉRTÉKÉN: szombaton és egyes rendkívüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:

Városi közlévtér (városi ház).
Földrajzi 7. sz. ide küldendő a kéziratok.

KIADÓNYITÁSI:

Városi Könyvnyomda-vállalat
Irodája, ide küldendő az előfizetési díjak és hirdetések.

KÖZIGAZGATÁSI, KOZMŰVELŐDÉSI ÉS KOZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: **VECSEY IMRE.** * Felelős szerkesztő: **KONCZ ÁKOS.**

Kiadótulajdonos: **A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.**

A törzgulya borjuinak bélyegezése.

Megemlékeztünk annak idején lapunban arról, hogy midőn a városi Tanács rendeletére Udvarhelyi Géza város-gazda, tb. tanácsnok a törzgulya borjuit megakarta bélyegeztetni, az intéző bizottság nevében ott megjelentek, névszerint Polgári Bálint és Szentesi János megakadályozták a borjuknak a város D. V. bélyegzőjével való megbélyegését és azokra a D. G. bélyegőt ütötték. A városi Tanács értesülvén ezen erőszakos eljárásról, a megtörtént intézkedések megtétele előtt kiadta az idevonatkozó összes iratokat Magoss György dr. tiszti főügyésznek, aki most a következőkben terjesztette a Tanács elé az egész ügyet megvilágosító jogi véleményét:

Tekintetes Tanács!

Az 5701—5710/1907. sz. végzésben nyert megbízás folytán Szentesi János és Polgári Bálint, mint a hortobágyi intéző bizottság kiküldöttének felelőse a Udvarhelyi Géza tb. tanácsnok, város-gazda hivatalos jelentésére **véleményes jelentéssel** következőkben terjesztém elé:

I. A felelősből az alábbi es anyagi jog szempontjából vizsgálható és veendő elbírálás alá.

a) Ami elsősorban az alaki jogot illeti, kétségtelen, hogy a közigazgatás, vagy egyébként közérdeki tanács, határozat ellen felelősből élni jogosult mindaz a fizikai, vagy jogi személy, aki a város területén megtelepült, illetve, amely jogi személy ugyanott létesült és fennáll, amennyiben a határozat által érintve van.

Azonban a hortobágyi intéző bizottságot sem fizikai, sem jogi személynek nem tekinthetünk, mert hiszen az nem más, mint a törvényhatóság ügyeinek intézésére törvényszerint hivatott bizottsági közgyűlés által avégből felállított közeg, szerv, hogy a városi tanácsnak a legelítés körüli rendfenntartása s a visszatételek megakadályozásánál véleményadással s közreműködéssel segítőkessék.

Epen nem bír tehát olyan céllal, olyan rendeltetéssel, amely cél megvalósítása egy jogi személy alkotását szükséges, mert ahoz, hogy rendeltetésnek megfeleljen, hivatását betöltse, egy önálló jogalany létesítésére semmi szükség nincsen. De ezen kívül is teljesen hiányoznak azok a további feltételek, amelyek mellett egy jogi személy létesülhet.

Még azok a bizottságok sem bírnak ilyen jogi személyiséggel, amelyek törvény által vannak megállapítva a törvényhatóság kebelében, mint pl. közezségi, népnevelési stb. bizottságok, — annál kevésbé mutathatna valaki olyan jogszabályt, amely szabályrendelettel felállított s a közég közigazgatási, vagy gazdasági ügyeinek intézésére hivatott szakbizottságok jogi személyiségét címszerűen.

Ha pedig ez az intéző bizottság nem jogi személy — amint hogy nem az, akkor jogok alanya nem lehetvén, — nincs joga a városi tanács határozata ellen felelősből élni s ilyen felelősből beadásra keltehető bírák is megbízni.

Szentesi János és Polgári Bálintnak, mint a hortobágyi intéző bizottság kiküldöttének felelőse tehát visszatartandó.

b) Az anyagi jog szempontjából, vagyis érdemben pedig ez a felelősből elutasítandó. S azért arra az esetre, ha fenti álláspontom helyességét a tekintetes Tanács nem osztaná s a felelősből fölter-

jesztendőnek vélné, már most előterjesztem az ügy érdemére vonatkozó ezen véleményem indoklását.

Maguk felelősből folytonosan azt hangsúlyozták felelősbőlben, hogy a törzgulya „a Hortobágyon legeltetésre jogosított gazdaközösség” tulajdona s hogy az „összes, legeltetésre jogosított gazdaközösségre” sérelmes az a tanácsi határozat, amely a törzgulyabeli borjuikat D. V. bélyeggel rendelte bélyegeztetni.

Hát kik azok a legeltetésre jogosított gazdaközösségek? Bel- és külvárosi háztulajdonosok, ház utáni onodói s ujosztású földtulajdonosok, tanya föld és kaszáló tulajdonosok, végül a lakók, vagyis azok, akik sem házzal, sem földdel, sem kaszálóval nem bírnak.

Tehát legalább is mindazok, akik a város egyetemét, jogi személyiségét alkotják, képezik. Azért mondom pedig, hogy legalább is, mert a legeltetési szabályrendelet nem követeli a lakótól az illetékes megszerzését, sőt a települési szándék bejelentését s a település megengedésének igazolását sem ahoz, hogy a legeltetési jogot igénybe vehesse, — tehát bírnia és a jogosultság bizonyos mértékével lehetne vitálni, hogy tulajdonképen többen bírnak legeltetési joggal, mint amennyien Debreczen községi kötelezésbe tartoznak s akik együttvére Debreczen szab. kir. városi községét képezik. Szívesen engedném, hogy ez nincsen így s hogy ez a két fogalom: „Debreczen városi községe” s „hortobágyi jogosultak” teljesen fedi egymást. De ha ez így van, — akkor az a „hortobágyi pusztán legeltetésre jogosított gazdaközösség” tulajdonát képező törzgulya épen egy a város vagyona és annak tulajdona, mint például a városháza.

S ennek a városi vagyonnak kezelése, fentartása, hasznosítása az idevonatkozó közgyűlési határozatok keretében az 1886. XXI. t. c. 74. szakaszának második bekezdése szerint nem az ugynevezett hortobágyi intéző bizottságot, hanem a városi tanácsot illeti. Következésképen joga volt a városi tanácsnak elrendelni, hogy a törzgulyabeli borjuk D. V., vagyis a város bélyegével jelöltessenek meg.

Joga volt chez a tényleges gyakorlat szerint is, mert hiszen az a törzgulya felállításától kezdve mindig városi kezelés alatt áll s fel van véve a város vagyontulajdába. Nyáron át, mint a városi jószág legelőbér fizetés nélkül legal a Hortobágyon, télen a városi tulajdont képező Nagyerdőn nyér elhelyezést s a város elmezi.

Ha eladás alá kerül a gulyából, — az eladott darabok Debreczen város, mint tulajdonos nevére kiállított járlatok alapján írtanak által a vévre.

Mintthogy a felelősbőlben nagy nyomattal történik a hivatkozás a „**bélyegminiszterley is jóváhagyott**” 20—117/1878. sz. közgyűlési határozatra, amely elrendelte, hogy a közési adó helyét pótló alpból a hortobágyi pusztán legeltetésre jogosított gazdaközösség nevében és terhére” vetessék költségen a Tiszra ármentesítő pénztár alakítására 50.000 ft; s mintthogy ehhez a tényleg fizük aztán felelősből azt a konzekvenciát, hogy a törzgulya a Tiszármentesítő pénztár felelősbőlől alakítottván, ez másnak, mint annak a gazdaközösségnek tulajdonát nem is képezheti: ki kell emelnem, hogy a felelősbőlben ez az alaplétele harasz, valóban. Mert az igaz ugyan hogy az a hivatott közgyűlési határozat úgy rendelkezett, mint ahogy az a felelősbőlben idéink, de nem igaz ám, hogy az kormányhatóságilag jóváhagyatott volna. Ellenkezőleg atól a határozattól a kormányhatósági jóváhagyás egyenesen megtagadottat s 1878 március 24-én kelt 11,745. sz. leiratával utasította a bélyegminiszter a város községét, hogy említtet határozatát úgy módosítsa, hogy a költségen a megjelölt alpból ne a legeltetésre jogosított gazdák nevében és terhére, hanem a város által vétessék költségen.

Akkor a legeltetési jogosultság a mai terjedelemben volt ugyan már megállapítva, vagyis a község kötelekibe tartozó minden lakos birt már akkor is legeltetési joggal; de a belügyminiszter valószínűleg nem birt erről tudomással s azért jogilag helyesen kifogásolta azt, hogy az alapítványi pénztárból egy személyleg kötelezettséget nem vállaló, de jogi személyiséggel sem bíró személyi csoportnak adassék kölcsön.

A 86—1802/1878. sz. közigyűlési határozattal aztán ez a 20—117/1878. b. k. gy. sz. határozat tényleg módosítottat ugyan, hogy a kölcsön felvétele: „a város által saját és az általa mindenkor képviselt egyes jogosult birtokos lakosok érdekében s terhére eszközöltessék” s Molnár György és Kiss Lajos volt képviselő urak egyuttal felkértek, hogy az itteni viszonyokat ismertessék meg a miniszterrel s ennek a határozatnak így jóváhagyását eszközöljék ki. Meg kell állapítanom, hogy a belügyminiszter nehezen ment bele ennek a határozatnak jóváhagyásába, de újabb felterjesztésre mégis propter bonum pacis tudomásul vette.

Igy lett felvéve az 50,000 frt kölcsön [is, s így alakult a Tiszármentesítő pénztár A kölcsön visszafizetésére pedig a következő rendelkezések tetettek:

Fizessen be 10 éven át a házipénztár a Tiszármentesítő pénztárba éventén 1000 frtot, fizesse be ugyanaddig a tőli legeltetésért évenként befolyó 3000 frtot.

Szakítassék ki a Hortobágyból 2000 hold s az 10 évre adassék haszonbérbe, amely címen előreláthatólag be fog folyni évenként 6000 frt.

Ezekből fizetessék az 50,000 frt kölcsön kamata s évi 5000 frt törlesztési részlete.

756—1878. sz. alatt aztán Szikszay József 320 legeltetésre jogosított lakostársával folyamodott a tanácshoz, hogy ne adja bérbe a 2000 holdat, ne szakítsa azt ki, hanem vessenek ki annyival magasabb legelőbért, hogy a 6000 frt évenként befolyólyék s a 2000 hold maradjon meg a legeltető gazdák használatában.

Ezt a kérelmet a közigyűlés 86—1802/1878. sz. határozatával teljesítette.

Mind Ezekből én azt látom, hogy a Tiszármentesítő pénztár a város közjövendelméből alakítottat, — mert épen úgy a házipénztárt illette a tőli legeltetésért befolyó jövedelem, mint akármely más közjövendelem s ugyanazt illette volna a kihasítani szándékolt 2000 hold előlírányzott 6000 frt évi haszonbérére. S ha ezt a legeltetésre jogosítottak megváltották, — kaptak ellenértékül használatra 2000 hold földet.

Vagyis nem adott abba a pénztárba egyik városi lakos sem csak egy árva fillért is a nélkül, hogy a városról megfelelő ellenértéket ne kapott volna.

S ha a törzsgyula ebből a pénztárból állítottat fel, — az másnak, mint a város közjövendéjének tulajdona nem lehet. Nem annyival kevésbé, mert a város közjövendéje, mint már fentebb rámutattam, azonos a hortobágyi pusztán legeltetésre jogosított közjövendéjével.

Természetesen ezzel nem akarom azt mondani s ez alatt nem értem azt, hogy az a törzsgyula eredeti rendeltetésétől vonassék el. Távrolról sem.

Magam is óhajtom, akarom, hogy az továbbra is fentartassék, fejlesztessék azon fontos közgazdasági cél, nevezetesen a debreceni gazdalkodásosság szervezelményének irányítása, támogatása, nemestése érdekében, — amely célra felállítottat s amely cél körül már eddig is olyan eredményes szolgálatot teljesített.

Nincs és nem lehet az ellen észrevételem, vagy kifogásom, hogy a hortobágyi intézőbizottság ezen törzsgyula fentartása, fejlesztése körül a városi hatóságot szakismeretével irányítsa, támogassa, de az ellen a felfogás ellen, hogy ez a törzsgyula az intézőbizottságnak, vagy a városi lakosság egyik vagy másik csoportjának tulajdonát képezné s az a felett való rendelkezési jog a város közjövendéjén kívül valaki másé illette, — úgy nekem, mint a városi közjövendéjének képviselőre hivatott tanácsnak tiltakozni kell.

Az a törzsgyula fentartandó épp úgy, miut a városi ménes, de ha valamikor feloszlattatnék s eladnaték, — árának a Tiszármentesítő pénztárba kell befolyani s azt a célt kell szolgálni, amire ez a pénztár létesített.

II. A fentiekben meg van már adva a vélemény Údvarhelyi Géza tb. tanácsnok, városgazda ur jelentésére is.

A törzsgyula kezdetről fogva városi kezelés alatt állott; mint a közjövendé tulajdonát képező vagyonnak, a városi tanács felügyelete s rendelkezése alatt kell állania jövőre is. A városi tanács tehát törvé-

nyes hatáskörében járt el s kötelességet teljesítette akkor, amikor a törzsgyulabeli borjúk lebélyegzését elrendelte.

Vizsont Szentesi János és Polgári Bálint intézőbizottsági tagok azzal a tényekkel, hogy a városgazda urat a hatóság meghagyásának végrehajtásában erőszakkal megakadályozták: az 1878: V. t. cz. 165. szakbába ütköző büntetendő cselekményt követtek el.

Elkövettek ezt a büntetendő cselekményt abban az esetben is, ha az a tanácsi határozat, amelynek foganatosítására a városgazda ur utasítva lett, — törvénytelen, szabálytalan lett volna, mert a jogtalan rendelkezést tartalmazó tanácsi határozat ellen a törvényben megállapított jogotvissalattal élni, a borjúk lebélyegzése után is módjában állott.

Az előiratokat csatoltan visszaterjesztem.

Tisztelettel:
Dr. Magoss György, s. k.
t. főügyész.

Thaly Kálmán dr. jubileuma.

Thaly Kálmán dr. országos nevű történettudós, a Rákóczi-kor aranytollú historikusa, nem régen a politikai békeközvetítője és városunk I. kerületének országgy. képviselője, e hónap 2-án megkezdte a választásának huszötödik évének jubileumát, mely alkalommal Debreczen sz. kir. város fényes ünnepség keretében kíván kifejezést adni ragaszkodásának és tiszteletének.

Thaly Kálmán dr. május hónap 26-án érkezik városunkba. Az ünnepséget és jubileumot rendező bizottság f. hónap 2-án ülést tartott és megállapította az ünnepség programját a következőkben:

Oláh Károly tanácsnok, előnk előttán fél hat óra előtt nyitotta meg az ülést, melyen kivüle jelen voltak: Márton Imre, Somogyi Pál, Medgyaszay Miklós, Dr. Tüdös János, Kertész János.

Oláh Károly bejelenti, hogy az ünnepélyre vonatkozólag a következő tervezetet készítette el:

Az ünnepség e hó 25-én és 26-án lenne. Ez a határnap azért kinálkozik kedvezőnek, mert Thaly Kálmán 28-ára ugyanis Debreczenbe érkezik az egyházkerületi közgyűlésre. Thaly Kálmán különben táviratozott, hogy mivel szemoperációja ózra maradt, belegegyeznékba, hogy a jubileumi ünnep e hó során történjék. — A részletes program aztán a következő volna:

Szombaton, május 25-én déli 12 óra 4 perczkor érkezik Thaly. Délután négy, esetleg öt órakor a törvényhatósági bizottság diszkozyulés tart, amely a már ismertett Thaly alapítványi megszavazza. Este az összes daleyletek szerezadót adnak Thaly lakása előtt.

Másnap, vasárnap délelőtt a függetlenségi párt s illetőleg az első kerület választói ünnepelnék Thalyt. Déliben kettedfél órakor banket a Bikában, melylyel az ünnepség véget is ér. Délután megjelenik Thaly a Nagyerdőre, a jótékony nőegylet népnéppélyén.

Márton Imre a Thaly tetszésére bízná, mikor érkezzék meg? Azon esetben, ha szombaton délután, vagy este érkezne, a diszkozyulés vasárnap délelőtre maradna. Mindenestre azt a módot és időt kell kikeresni, mely Thalynek legkényelmesebb. Ebből a szempontból pedig az volna a legkedvezőbb, ha Thaly 25 én este érkezne meg.

A bizottság úgy határozott, hogy az utóbbi tervet adja tudomására Thalynak, aki aztán szabadon határoz.

Ki fog vonulni a Rákóczi temetésén szerepelt bandérium, továbbá diszruhás hajduk és rendőrök. Thaly Kálmán Kovács József polgármesterrel együtt a város ötös fogatán fog bejönni, oldalt s elől a banderistáktól kísérve, kik megérkezésükre zászlót hajtanak előtte. A menet élén Medgya-

szay Miklós a bandérium zászlójával. A vasutállomás elsőosztályu várótermé előtt, esetleg a teremben Kovács József polgármester üdvözlí Thalyt, kinek tisztelőire a helyi dalegyletek esti 9 óraker szereződöt adnak.

Az ünnepség folytatása aztán a Márton Imre módosításai nyomán a következő lesz: Vasárnap délelőttől tízenegy óraker ünnepi diszközgyűlés a városházán. E közgyűlésen meghívás folytán megjelenének a debreczeni testületek és intézetek képviselői, a karzatón pedig Debreczen hölgyvilága. A közgyűlés el fogja határozni, hogy a főiskola négy tanszakára négy, egyenkint tízezer koronás alapítványt tesz, melynek alapítólevélét a tanács, illetőleg a főügyész legközelebb elkészíti. Magát az indítványt a rendező nagybizottság teszi meg, szövegének megírására Bakonyi Samu dr. országyűlési képviselőt kéri fel. Az indítványt száz bizottsági tag fogja aláírni. A tanács a közgyűlést megelőző napon teljes ütest tart, melynek egyetlen tárgya az alapítvány ügye lesz. A közgyűlésbe, midőn az indítvány s a tanács előterjesztése elhangzott, küldöttség hívja be Thalyt, ki előtt a főispán az alapítólevél felbontása s rövid beszéd kíséretében kihirdeti a közgyűlés határozatát. Erre Thaly Kálmán valószínűleg válaszolni fog.

A közgyűlésnek ezt a programját elfogadták, azzal a megtoldással, hogy a határozat kihirdetése után egy később fölkendő törvényhatósági bizottsági tagindokolja a határozatot s üdvözli Thalyt. Először Somogyi Pált kontempálták e tisztre, aki 25 évvel ezelőtt első szavazója volt Thalynek az első kerületben. Ő azonban gyöngélikedésére hivatkozva, nem vállalkozott e tisztre. A bankett egy-egy terítéke 4 koronás lesz. A diszebeden Debreczen város nevében a polgármester, a párt nevében Márton Imre, az I-ső választókerület nevében dr. Nagy Zaigmond üdvözlí Thalyt. Ezek lesznek a hivatalos töstök.

Négy óraker kivonulás a Nagyerdőre, a nöegylet ünnepléyre.

A bizottság azután elhatározta, hogy meghívja az ünnepre Debreczen város és Hajdumegye képviselőit. A többi meghívások dolgában a jövő héten határoz a bizottság. Majd elhatározta a bizottság, hogy a még hátralévő részletkérdések megállapítása céljából a jövő hét elején ülést tart.

Oláh Károly jelentette még, hogy Zilahy Gyula hajlandónak nyilatkozott díszelőadást rendezni a Thaly-jubileum estéjén. A Fűredi-testvérek, a kitűnő zenetanárker pedig koncertet volnának hajlandók adni ez este. A bizottság, mivel az ünneplés ekkora halma tulságosan kifárasztaná Thalyt, nem vehette igénybe a mindenesetre derék ajánlközásokat.

Az ülés ezek után fél hét óraker véget ért.

A kulturpalota helye.

A muzeumok és könyvtárak főfelügyelősége a Debreczenben építendő kulturpalota helyére nézve a következő leiratot intézte a városi muzeum igazgatóságához:

A tervbe vett kulturpalota építése ügyében folyó évi január 24-én kelt előterjesztésre s a felügyelőség kiküldöttének, Mihalik József kir. tanácsos, előadó urnak vonatkozó jelentése alapján tájékoztatásul a következőkben közlöm a tek. Igazgatósággal a főfelügyelőségnek ez ügy érdemében elfoglalt álláspontját.

Elsősorban fontosnak tartom, hogy a kulturpalota oly telekre építtessék, mely az e részben megkivántató föltételeknek legjobban megfelel.

E tekintetben legalkalmasabb megoldásnak azt vélem, ha a palota a Piac-utcán levő u. n. „tábornoki ház” s a vele szomszédos Szikszay-féle ház egyesítendő telkén építtetnék föl.

Ami magát a tervezést illeti, tekintettel arra, hogy egy kulturpalota építészeti létesítése olyan eminenter művészi feladat, mely szakszerű jellegénél fogva is távol áll ama munkakörötől, melyet a városi mérnöki hivatalok rendszerint betölteni szoktak, a főfelügyelőség kívánatosnak tartja a kérdés akkénti megoldását, hogy — egyrészt a művészi siker, másrészt a városnak az adófizelő közönséggel szemben fenálló felelőssége szempontjából — a tervek országos pályázat útján szerzessenek be (miként ez például a pozsonyi kulturpalota építésénél is történt) s az ennek eredményéhez képest foganatosítandó építkezésnél a városi mérnöki hivatal az ellenőrzés munkáját végezze.

A tekintetes Igazgatóság által fölvetett részletkérdések ezuttal való megoldásának szükségessége a fentebbiek alapján eselvén, csak arra hívom fel, hogy az építkezés ügyének mielőbbi üdvös megoldása érdekében hathatósan közremunkálkodni sziveskedjék. A részletkérdések iránt annak idején külön lesz szerencsénk a főfelügyelőség nézetét közölni.

Közlöm a tekintetes Igazgatósággal, hogy jelen leiratomat másolatban a városi tanácsnak is megküldöttém.

Budapest, 1907 április hó 27-én.

Szalay Imre s. k.,
h. országos főfelügyelő.

A vásárcsarnokok előnye.

Irta: Osváth Andor.

A városfejlesztés iránt való törekvés nemcsak abban merül ki, hogy a közigazgatási szolgálat minél gyakorlatibb es jobb legyen, nem is abban, hogy az adózó közönség filléreinek és koronáinak igénybevételével rendezkedjünk be a modern élet követelményeivel, hanem különösen abban, hogy amidőn a fejlettebb izlés és a követelöbb igények kielégítésére törekszünk, az legyen a célunk, hogy minden életforrást kellően kiaknázzunk és ilyeneknek megteremtésében buzgólkodjunk.

Az utóbbi években kiváló gondot fordítottam arra, hogy a kontinensen levő nagy- és középvárosok életté tanulmány tárgyává tegyem. Előre kell beosátnom, hogy — sajnos — nem helyszíni tanulmányokról van szó, hanem olyanokról, amelyek frissen beszerzett irott és nyomtatott, vagy pedig a kérdéses helyeken járt szakférriak által nyújtott, adatokon nyugosznak.

A nyugati városok — különösen a németországiak — vezetnek abban, hogy belterjes gazdálkodást folytatsnak.

Ez a gazdálkodási mód hasonló a monopólium-rendszerre berendezkedett államokéhoz, ettől azonban annyiban tér el, hogy amíg ez általában alig bir szociális jelentőség, addig amaz feltétlenül erre van alapítva.

A németországi városokban a községi takarékpénztárak nem új keletiek; hasonlóképpen feltalálhatók a városi

biatosító intézetek is, míg a közműveknek majdnem mind-egyike házi kezelésében áll. Iserünk városokat, amelyek a közlekedés érdekében teremtenek házi kezelési vállalatokat; a közegészség javáért nyilvános népfürdőket, uszódházakat; a közvilágítás előmozdítása végett közszínházakat; az ifjúság testi nevelése szempontjából játéktérmetek és tereket; a nép egyes osztályainak szórakoztatása céljából vígadókat és tánctermetek s mindezeket úgy értékesítik, hogy amíg igénybevételek olcsó, a város mégis nemcsak a befektetési százalékokat biztosíthatja, hanem feltétlen hasznót is, mely utóbbi természetesen a közpénztáré, annak szükségleteihez pótol, tehát a községi teherviselést könnyíti.

A közelmezés terén abban járnak elől a német városok, hogy az évtizedekkel ezelőtti sivar pusztaságokat házilag konyhakerti mivelés alá veszik és hasonlóképpen cselekednek a vadviszes területekkel is, amelyek lecsapolás által művelhetővé átalakítván, belőlük ezáltal tekintélyes adó-alap és biztos hasznót hozó objektum válik. A városi közvilágítással kapcsolatos városi fogyasztás és hatósági mérészárak majdnem mindenütt megtalálhatók; sőt olyan városról is tudunk, amely az italmérését vagy a vendéglőipart részben maga is gyakorolja, illetve házi kezelésben gyakoroltatja, amivel pl. az italok és ételek árának alakulásában a vezérszerepet ragadván magához a türhettelen drágaság, vagy az árrakkal való visszaélés ugyszólván lehetlenné válik.

A közelmezés kérdésénél elsősorban kiválóan fontos az, hogy a vásárcsarnok intézmény maga is vállalkozik és pedig az idény szempontjából előálló igényeknek teljes kioldóitása tekintetében.

Amíg nálunk a heti piacokon pusztá véletlenül bízhatjuk, vajjon kapunk-e minden idény-terményt lehető korán és megfelelő mennyiségben, addig a nyugati városok vásárcsarnokai ez irányban teljesen megnyugtató módon gondoskodnak. Ettől eltekintve, a vásárcsarnokok az árak alakulására feltétlenül irányító befolyást gyakorolnak és bizony e tekintetben a magánvállalkozók túltengéséről szó sem lehet.

A közegészség érdeke ott őriztetik meg, hogy a nyugati hatóságok a vásárcsarnokokban pedáns tisztaságot követelnek s mint hogy másutt semmi élelmi cikk áruba nem bocsátható, a behozott árúknak egészséges volta is szigorú ellenőrzés tárgyát képezi.

A városi közjövdelemnek a vásárcsarnokok hozzáadéka igen jelentékeny és teljesen biztos kiegészítő része azért, mivel — mint már említettem — mindenféle közfogyasztási cikk csak a vásárcsarnokokban halmozható fel és bocsátható áruba és az ezen szabály ellen vétőket végtelen szigorral büntetik, így tehát a közjövdelemet ugyszólván senki sem jászthatja ki.

Előnye a vásárcsarnok, — intézménynek az is, hogy a közönség kényelmére szolgál, amennyiben fedett, tiszta helyiségekkel bír s benne mindaz megtalálható, amit piacainkon porban, esőben és sárban csak hosszas utánjárás mellett lehet úgy, ahogy beszerezni, de legfőképpen az is, hogy a kofamizeriákat a hatóság a közönség érdekeinek bizonyos időhatárokig való teljes biztosításával ugyszólván lehetlenné teszi.

Meg kell még említenem valamit. A nyugati államokban csak három gazdasági tényező van, nevezetesen a termelő, a kereskedő és a fogyasztó. Az általunk ismert köz-

vetítő nem létezik, mert a termelő maga viszi termelvényét a piacokra, közvetlenül tárgyal és köt üzletet a vásárlóval, vagy a kereskedővel, de az ügynököt kizárja. Így azután érthető, hogyha a hatóságok céludatos cselekvése, a termelő életrevalósága és a kereskedelem szolid volta, vagyis a három együttvéve, türhető életviszonyokat teremtenek!

A községi iskolaszékről.

Debreczen sz. kir. váfos községi iskolaszéke április hó 30-ikán tartott ülésében tárgyalta a magyar védő-egyesület megkeresését. A védő-egyesület ugyanis azt kéri, hogy az iskolaszék utasítsa a tanítói kart arra, hogy az iskolás gyermekek fogékony szívűbe fejlessze az érzéket a magyar iparpártolás iránt. Az iskolaszék ily irányban szivesen ad utasítást a tanítóknak.

Szóba került a külsőtelki iskolákban tapasztalható mulasztás is. Az iskolaszék arról győződött meg, hogy a téli iskolamulasztások onnan származnak, hogy a gyermekeknek nincs téli ruhájuk. Az iskolaszék utasítja a tanítókat, hogy a szegénysorsu gyermekeket írják össze, hogy a tanács ruhaszükségletüket idejekorán beszerzhesse.

Király Gyula tanácsnok beterjesztette a gazdasági ismétlő-iskola szümadását, melyet a főszámvevőnek adott ki az iskolaszék.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter elhatározta, hogy új állami óvót állít fel Debreczenben. Mivel ez a dolgot még nem egészen tisztázott, a város új felterjesztést küld a miniszterhez.

Az iskolaszék az évzáró vizsgálatokat a következő sorrendben állapította meg:

Ohátón május 26-án; a várost Gara Lajos és Fried Emil képviselik. Ondódon június 2-án; biztos: Kovács János. Halápon június 9-én; biztos: Balogh Sándor. Csapó-kertben június 29-én; előnk Oláh Károly és Varga Károly.

Az iskolaszék a nyári gyermek-menház vezetőinek: Molnár Ferencznének és Balla Ödönnének 270—270 koronát szavazott meg; végül kimondta a küllelten levő iskolákban és a gazdasági ismétlő-iskolákban alkalmazott tanítók véglegesítését.

Lengyel Imre indítvány.

Hajdu vármegyének alig van olyan közgyűlés, melyen Lengyel Imre kir. ítélőtáblai bíró, bizottsági tag egy-egy indítvánnyal ne állana elő. Ezen indítványok sorsa rendszeren az, hogy a nagy többség leszavazza. Ez a sors fogja érni valószínűleg a következő indítványt is, mely így hangzik:

Tiszelt Vármegye!

Az állami népoktatás hive voltam mindig.

Nagy államférfi — természetesen nem magyar — mondta azt:

„Akinnek joga van büntetni, annak kötelessége tanítani.”

A tanítók fizetésrendezéséről szóló törvény, az előrelátó, ravasz jesszuitizmus alkotása, az iskola teljes elpaposítása.

Tudjuk ma már, hogy az ultramontánok mit csempésztek be a törvénybe az utolsó órában, nevezetesen, hogy a tanítószervezetek és apácák is részesüljenek állami fizetés kiegészítésben. És így az állam pénzén, fokozatosan 2000 K fizetésemeléssel teletömlik az iskolá-

kat a népbudító a „Paraguay“ szerzetesekkel és apácák-
kal — akiket a művelt nyugot kiűzött és nálunk vigan
élhetnek. Prohászka kifejezésével élve: kezdik ujra az
anyagin, hogy folytathassák a szellemin, — hiszen ők
azt hirdetik, hogy tárgyilagosan tekintve, egyedül, vala-
mennyi egyház közül a katolikusnak van létjogosult-
sága, hogy csak egy vallásyagorlatnak szabadna a föld-
ön lenni t. i. a katolikusnak, és az egész emberiség
a pápa, Krisztus helytartója alatt, egy családot képezzen.

A népoktatás klerikalizása ellen egyetlen komoly
szó sem emeltetett a képviselőházban, holott az ugyne-
vezett negyvenyolcas-párt évtizedeken keresztül küz-
dött egyebek között az általános kötelező ingyenes
állami népoktatásért. És ennek a pártnak, a 250 tagu,
általános többséggel rendelkező nagy pártnak, nem volt
még szava sem a gonosz csempészet ellen.

A „Tisztelt Ház“ hozzájárult a népoktatás ellen
való gyilkos merénylethez akkor, mikor Franciaország
kidobta az iskolából a csuhásokat és akkor, amikor a
48-as párt egyik miniszterre lett „nagy“ tagja, egyszerű
48-as képviselő korában indítványt terjesztett a képv-
selőház elé a népoktatás államosítása tárgyában.

Ott tartunk már, hogy Szilágyi Dezsőnek a régi
liberális időknek nagy alkotását, a kancellarparagrafust
(1899. XV. t. c. 170 §.), amely megtiltja a papoknak a
politikai igaztást, — a kuriai bírásokodásnak nevezett
törvényből, a reakció kitörölni akarja.

Tisztelt vármegye! Ha hallgatunk, ennek az orszá-
gnak vesztét okozzuk.

Én független ember vagyok, aki szorosan pártkerek-
tekhez soha nem tartoztam, aki igen régen követelem
az ingyenes állami népoktatás, a progresszív adót, az
általános titkos, községenként való szavazati jogot, a
szekularizációt.

Ilyen körülmények közt tehát, most is felemelem
szavamat. Tudom, hogy ez a szó gyenge, azt is tudom,
hogy a multat, a jelent ezer meg ezer szál köti össze, —
de azt is tudom, hogy Boeckay vármegyéjének, ha nem
is olyan nagyon messze, de még is zug a szava, ha ki-
ereszti! Hiszen históriai tény, hogy a hat városból álló
volt Hajdu-kerület 1848—1849-ben több katonát állított,
mint egyik-másik vármegye.

Mi tehát most kötelesek vagyunk sikra állami ismert
és szent meggyőződésem — minden tökéletlen támadás
ellenére is, — betérjusztem a vármegyéhez a következő
önnálló indítványomat.

Határozza el Hajdu vármegye, hogy telir az orszá-
gyűlés képviselőházához és követeli az ingyenes állami
népoktatás haladéktalan behozatalát. És hasonló felirat
intézése iránt keresse meg vármegyének az összes vár-
megyei és városi törvényhatóságokat.

Hajduzsoboszló, 1907 április 28.

Lengyel Imre,

Hajdu vm. tvhatósági
bizottságnak tagja.

Sokat lehetne erről az indítványról beszélni, de nem
akarunk feleslegzetí vitákba bocsátkozni.

Debrecenben lakók neve 1547-ből.

(Kírva a legrégibb tanácsi jegyzőkönyvből.)

Monostorpáli Nagy Miklós
Várdi Szabó Mihály
Thorkos Ferenc

Balogh Imre
Szemplai István
Szemes Kálmán

Thewrewk Mátyás
Soós Gergely
Szűts (Szóts) Márton
Fodor András
Virágos Demeter
Thassi Demeter
Kalamár István
Sziárdó Miklós
Marthon Simon
Wállas Balázs
Kerekes János
Mészáros János
Simon Gergely
Abralyam János
Szalai István
Szabó Bálint
Kakolyi Miklós
Dul István
Pap Ferenc
Kortsolya Sebestyén
Hímey János
Szallár Ferencz
Warró Mátyás
Ersényiről Mihály
Furkó András
Dobra Gáspár
Tapasztó Balázs
Chardos Márton
Gombos Bálint
Kuday István
Kasza István
Nieregijártó Gergely
Dukas Márton
Kapkodó Imre
Kerek György

Sipos Barnabás
Kárász Tamás
Orbán Benedek
Lakatgyártó Gergely
Arany László
Dobra Gáspár
Aszalós Tamás
Tyukos Bálint
Magyaros János
Cyral Demeter
Kozáry Péter
Deszka Gergely
Monas János
Nagy Bertalan
Kovách Mihály
Chyre András
Zavar János
Warga János
Póka Gergely
Tardi Bálint
Darabos Tamás
Osonna László
Simon Gergely
Korlát Bálint
Forgó Miklós
Walkay Jakab
Sándor György
Chyphy András
Fazekas Gergely
Karózó Péter
Czompók Lórincc
Vindi Urbán
Bodoní Gergely
Pólik Mihály
Dus Mihály

9706/X—1907. B. M. sz.

Körendelet.

A közigazgatási hatóságok részéről a felek utbaigazitása, a
felebbvitel előterjesztése nézve.

(Valamennyi törvényhatóságnak. Valamennyi közigazgatási
bizottságnak. Valamennyi árvaszéknek.)

A közigazgatási eljárás egyszerűsítéséről szóló 1901.
XX. t. c. alapján kiadott 4600—1901. M. E. számú Jog-
orvoslati utatásítás s az ügyviteli szabályok értelmében a
közigazgatási hatóságok véghatározataikban és végzéseikben
kötelesek azt is mindenkor kitenni, hogy az érdekelt
felek mennyi idő alatt és minő felebbvitellel élhetnek s hogy
a felebbvitelt mely hatóságnál kell előterjeszteniök. E ren-
delkezés fontosságát nem szükséges bővebben előterjeszte-
niök. E rendelkezés is a törvényhozásnak a közigazgatási
eljárás egyszerűsítéséről alkotott törvényben megnyilvánuló
azt az akaratát szolgálja, hogy a közigazgatási eljárás- és a jog-
biztonság csökkentése nélkül — a nagyközönség előtt mi-
nél egyszerűbb legyen s ez által a költséges jogtanácsok
igénybevétele a közigazgatási eljárás körében a fél veszélye
nélkül is lehetőleg elkerülhető legyen. E mellett a jogke-
reső közönség hatósági utbaigazitása hatható eszköz arra
is, hogy a felek megnyugvó bizalma a hatóságokkal szem-
ben megszilárduljon. Mivel pedig a konkrétügyek elinté-
zése során, valamint magánfelek panaszaiából is arról gró-
zódtam meg, hogy a hatóságok az említett rendelkezés el-

len gyakran vétenek s ezen hanyagságból elkövetett mulasztás által egyfelől a közigazgatási eljárás egyszerűsítésére való törekvés sikerét, másfelől az eljárási szabályokban kevésbé jártas felek érdekeit is veszélyeztetik: felhívom Cimet, hogy a szóban forgó rendelkezés megtartására jövőben fokozott figyelemmel legyen. Az alárendelt hatóságokat és hivatalokat is az ahhoz való alkalmazkodásra szigorúan utasítja és szükség esetén megtorló intézkedés útján is annak betartására szorítja.

Magam részéről előre is kijelentem, hogy az erre vonatkozólag jövőben hozzám érkező panaszokat a legszigorubbán fogom elbírálni.

Budapesten, 1907. évi január hó 29.

A miniszter helyett:

Hadik a k.,
államtitkár.

Hirek.

Forster Géza halála. Forster Géza, udvari tanácsos, az OMGE. volt igazgatója, a kiváló nemzetgazdasági író elhunyt Budapesten. Kinos betegség gyötörte Forster Gézát és rettenetes szenvedései közepett nem tudván bevárni végét, önkézevel vetett véget életének. A megboldogult több cikket írt lapunkban az alföldi gazdálkodásról és lapunk felelős szerkesztőjével számos levélben eszmecserét folytatott a Hortobágy hasznosításáról. A Kövendy-féle javaslatot igen szerencsés megoldási módna tartotta és a legnagyobb elismeréssel szolt a javaslatról. Illusztris munkatársunk halála nagy csapás a közéletre és a gazdasági irodalomra, valamint lapunkra, melyet igaz érdeklődéssel és meleg szeretettel támogatott megindulása óta. A sokat szenvedett ember álma legyen csöndes és neve fölött virrasszon az emlékezés.

— Hajdu megye telefonja. A kereskedelmi miniszter Hajdu vármegye ama határozatát, hogy a megyei telefonhálózatot képieti, jóváhagyta és a hálózat kiépítésére 50,000 korona államsegélyt engedélyezett. Az építéshez rövidesen hozzáfognak.

— A Magyar védő egyesület debreceni fiókja 1907 május hónap 4-én, d. u. 5 órákor a megyeház termében álést tart

— Értésítés. Vettük a következő értesítést. Hivatali tisztelettel értesítem, miszerint tekintettel azon körülményre, hogy a f. évi május havában megtartandó utóállításhoz nagyobb számú hadköteles lesz elővezetve, utóállítási napokul május hó 6., 7. és 11. napját tűzöm ki, akként, hogy május hó 6-án azon sorozó járáások vezessék elő hadköteleseiket, melyek március havában soroztak, 7-én pedig azok, amelyek ápril havában soroztak, 11-én pedig az összes sorozó járáások a még elővezethető hadköteleseiket állítják az állandó sorozó bizottság elé megváltatásuk végett. Május hó 21-én az utóállítás már csak ezen egy napon fog megtartani. Debrecen, 1907. évi ápril hó 2. Oláh Károly tanácsnok.

— Kassa és a fizetésrendezés. Kassa város közgyűlésén elhatározta, hogy a városi tisztviselők fizetésrendezéséhez szükséges összegeknek az államkincstár által való elvállalása érdekében föllíratot intéz a kormányhoz. Fölr írást is, hogy a városok is megkapják autonómiájukat és az alkotmánybiztosítókat. Azokat az utcákat, amelyeken Rákóczi hamvait hozták, Sibrik, Eszterházy és Zrínyi Ilona nevről nevezik el.

— A szombathelyi új színház. Szombathely város közgyűlése elhatározta, hogy új színházat építtet. A tervek elkészítésével Márkus Géza műépítőt bízták meg, kinek a színházról készített vázlatos terveit már megelőzőleg történt megírálás alapján célszerűnek tartották. A határozatot egyhangulag hozták meg és mellette különösen Brenner Tóbiás polgármester szállt lelkesen sikra.

— Elhunyt lapszerkesztő. A vidéki hírlapirodalom egyik ismert nevű és jeles tollu harcosa dült ki hétéfőn váratlanul az élők sorából. Kővári Kaffer Béla lapszerkesztő, árvászéki ültök 52 éves korában szívzselhűdés következtében meghalt. Az elhunyt Kaffer Béla megalapítója és szerkesztője volt a Vasvármegye című politikai napilapnak, melynek szerkesztésétől mintegy két évvel ezelőtt lépett vissza. Legutóbb A munka című közgazdasági lapot indította meg és szerkesztette. Temetése csütörtökön délután négy órákor ment végbe. Az elhunyt a vidéki hírlapírók egyesületének igazgatósági tagja volt.

— A tisztviselők fölfüggesztése. Andrassy gróf belügyminiszter rendeletet adott ki a tisztviselők fölfüggesztése dolgában. A jelzett rendelet így szót:

Konkrét fegyelmi ügyek elintézése során tapasztaltam, hogy egyes, fegyelmi eljárás elrendelésére illetékes hatóságok nem mindig tartják be az 1886. évi XXIII. t. c. 4. szakasza, illetőleg az 1886. évi XXII. t. c. 93. szakasza által vont azon korlátot, mely szerint a törvényhatóság, illetőleg községi alkalmazottak fölfüggesztésének csak akkor lehet helye, ha azt „a fölmerült körülmények indokolják.” Pedig egyrészt a közigazgatás zavartalan menete, másrészt az illető tisztviselő (előljáró) erkölcsi reputációja és létfontartási érdeke megkívánják, hogy a fegyelmi eljárás alá vont alkalmazottak hivataluktól csak komoly szükség esetén fölfüggesztésnek föl. A fentebb idézett törvények — eltekintve a bírói uton jogerősen vád alá helyezés esetétől — nem állapítják ugyan meg közelebbről a fölfüggesztésre okul szolgálható körülmények, de a törvények célzata e tekintetben nem tartható homályosnak, mert a fölfüggesztés elrendelésére nézve, ennek tulajdonképpeni célja mindenkor biztos utmutatásul szolgálhat. A fölfüggesztésnek célja lehet: az illető hivatali állás méltóságának, illetőleg a hatósági tekintélyének megóvása, az elrendelt vizsgálat eredményének biztosítása avagy a fegyelmi vétség tovább folytatásának másként el nem érhető meggátálása. Ehhez képest a fegyelmi eljárás nem fölfüggesztésnek csak akkor lehet helye:

1. ha a tisztviselőt (előljárót) olyan súlyos természetű váddal illetik, melynek már az alapos gyanúja is veszélyezteteti a hivatali állás méltóságát, illetőleg a hatósági tekintélyt, s melynek bebizonyosodása hivatalvesztést von maga után;

2. ha a fegyelmi eljárás alá vont tisztviselő (előljáró) hivatalában maradva, a vizsgálat sikerét veszélyeztethetné;

3. ha az illető tisztviselő (előljáró) hivatalában maradása esetén, utólag nem pótolható kárt okozhatna (például országgyűlési képviselő-választások a választók jogtalan befolyásolása által).

Annak a pusztá feltételezése azonban, hogy a fegyelmi eljárás alá vont tisztviselő (előljáró) esetleg hivatalvesztéssel fog büntetett, avagy általában a fegyelmi vétség súlyosnak látszó volta, magában vége még nem lehet elegendő ok a fölfüggesztésre. Irányadó elvnek kell tekinteni, hogy a fölfüggesztés sem büntetés jellegű, sem a kiszabandó büntetés súlyosításának célzatával nem bírhat, mert a büntetés a vizsgálatot, illetőleg a fegyelmi ítéletet semmiféle alakban sem előzheti meg. Pedig a fölfüggesztés — a mai gyakorlat szerint — gyakran súlyos, sőt magánál a kiszabott fegyelmi büntetésnél súlyosabb büntetés eredményez, amennyiben huzamosabb időn át fölfüggesztve volt s csupán enyhébb fegyelmi büntetésre ítélt alkalmazottat néha még a maximális fegyelmi pénzbüntetésnél is érzékenyebb anyagi hátránnyal sújtja. Ezenfelül szükségt-

lenül alkalmazott felfüggesztés — a kapcsolatos helyettesítési költségek következtében — gyakran az alkalmazó hatóság pénztárára is számottevő és indokolatlan anyagi terheket hárít. Felhívom a címet, hogy a most Közlötteket saját hatáskörében mindenkor szigorosan szem előtt tartva és a fogyelemi eljárás megelőző vizsgálat, illetőleg fogyelemi eljárás elrendelésére jogosított alárendelt hatóságokat is megfelelő mihez tartásra utasítsa. Budapest, 1907. évi április 22-én.

Andrády S. k.

— A városi muzeumból. A muzeumok és könyvtárak országos főfelügyelője jóváhagyta a városi muzeum idei munkarendjét s ezzel kapcsolatban az államegélyek felhasználásának tervezetét. A muzeum gondviselői tehát hozzáfogtak a tervbe vett régészeti ásásokhoz is. Április 15—20 között a lövésényter közelében egy népvándorláskori kisebb temetőt tártak fel, amelyeknek egyrészt katonai sínekok hányása alkalmával felfedezett sírok nyomán Péter Gábor vásárfelügyelő már 1899 nyarán megásatta s akkor 8 vagy 9 sirt talált némi melléklettel, amelyek a városi muzeumban helyeztettek el. Ezuttal ismét 12 soros sirt bontottak fel. Ezuttal is különféle alakú és színű gyöngyök, bronzékszerek, vas és agyag tárgyak, kőeszközök jöttek napnyere. Az a nép, mely a népvándorlás forgatagában el helyen tanyázott, igen szegényesen temette el halottait. Ugyanekkor a sírmező szélén régebbi korra való, kőkorra kiaszi jellegű mutató konyahulladékok is kerültek elő másfél méternyi mélységből. Vásárlások és ajándékozások március 24-től május 1-ig összesen 158 tárggyal növelték muzeumunk anyagát, ebből 78 drb. a könyvtárhoz osztályra, 44 a régiségtárra, 31 a néprajzi gyűjteményre s 4 drb. a képzőművészeti csoportra esik. Megemlítjük, hogy a muzeum legutóbb egy sereg értékes relikviával gyarapodott.

— Védekezés az aratósztrájk ellen. Az aratósztrájk réme több vidéken ujából kísért. A gazdaközönység és a munkásság esetleges összeütközésének elejét veendő gróf Andrády Gyula belügyminiszter rendeletet intérté a csendőrküldeti parancsnokhoz a csendőrség állandó készenléti betartása iránt. Azonkívül a közös hadseregnek a csendőrszolgálatra alkalmas legénysege is csendőrszolgálatot teljesít a nyár folyamán.

— A kivándorlás ellen. Kassáról jelentik: A belügyminiszter az igazságügyminiszterrel egyetértőleg jóváhagyta a közgyűlés ama határozatát, melynek értelmében a város tulajdonában levő garadnai birtokot eladják Garadna magyar lakosainak, hogy ezzel a kivándorlást megakadályozzák és az Amerikában levő nyolcezer embert visszaférésre bírják. Kikötik azonban, hogy csak garadnai ember vehet a birtokból, mert a város az ingatlant azért adja el, hogy a város szociális viszonyán javítsa.

— A pécsi kiállítás. Frigyes királyi herceg a múlt hónap 28-án, vasárnap délelőtt beljei kastélyában vendéglátta a pécsi országos kiállítás végrehajtó bizottságának elnöket, Zsolnay Miklóst. Megállapodás történt, hogy a kiállítást május 15-én nyitják meg, amelyen Frigyes királyi herceg nevével, Izabella királyi hercegnővel, két leányával és nagy udvari kísérettel jelenik meg. A megnyitáson részt vesznek: Wekerle Sándor miniszterelnök s amennyiben egészsége engedi, Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter, Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter, továbbá számos főrend és képviselő a két ház elnökeinek vezetésével.

— Debreceni ingatlanok forgalma. A debreceni kölcsönös segélyző egylet mint szövetkezet 11. és 13. sz. házát Vecsey Viktorfól 140.000 kor. — Konrád Teréz veszi a pusztapácsi 1. sztrikvben foglalt 25 hold 1454 négyzet öl mezőjét Hidvéger Miklós és József fől 16000 kor. — Vecsey Viktor veszi a debreceni 2928. sztrikvben foglalt Batthyányi

utca 7. sz. házat dr. Kenézy Gyula és neje Bárony Lujzától 40000 kor. — Fischer Salamon és neje Schwartz Dinóra veszik a debreceni 347. sztrikvben foglalt Csillag-utca 60. sz. házat Varga István és neje Szentpéteri Juliánától 5000 kor. — Beke László és neje Orosz Erzsébet veszik a debreceni 9064 sztrikvben foglalt 4 hold 240 négyszögöl új-osztású földet Geréby Pál és társaitól 7000 kor. — Egri Ferenc és neje Leszich Mária veszik a debreceni 3686. sztrikvben foglalt Péterfia-utca 56. sz. házat Hegedűs Istváné Simai Bertától 41000 kor. — Tóth István és neje Balogh Eszter veszik a debreceni 697. sztrikvben foglalt 998 négyzetöl Boldogfalvai kerti szőlőt Orbán Péter és társaitól 2800 kor. — Berger Márton és neje Fischer Gili veszik a debreceni 4654 sztrikvben foglalt Simonfi-utca 32. sz. házat Gottlieb Náthán és nejétől 15000 kor. — Ujvári József és neje Pósalaki Erzsébet veszik a debreceni 6601. sztrikvben foglalt 370 négyzet öl Csapo-kerti szőlőt Tóth Sándor és nejétől 1200 kor. — Kacz Sámuel és társai veszik pusztai macsi 112. sztrikvben foglalt 64 hold 80 négyszögöl tanya földet a debreceni első takarékpénztártól 85375 kor.

Jóváhagyás. A törvényhatósági bizottsági közgyűlés tudvalevőleg a Szikszay-féle házat megvette. A miniszter a közgyűlés határozatát jóváhagyta.

A róm kath. főgimnázium zászlója. A helybeli róm. kath. főgimnáziumi zászlószenteselési ünnepét május 9-én tartják meg. Május 8-án: Reggeltől estig minden érkező vonatnál a küldöttégek és a vidéki vendégek fogadtatása. A zászlóanya: Gróf Hardegg Jánosné szül. gróf Erdődy Ilona ünnepélyes fogadtatása este fél hét órákor a vasuti állomáson. Este 8 órákor lampionos menet. Gyülekezés és indulás a főgimnázium udvaráról. Utána ismerkedőestély a Bika szálloda disztermében. Május 9-én: Gyülekezés reggel 8 órákor a megyeháza előtt. Déleltől 9 órákor fényes menetben felvonulás a róm. kath. templomba, ahol az ünnepi istentisztelet sorrendje a következő lesz: 1. Ünnepi mise. Mondja Gróf Ferenc prépost-plébános, fényes papi segédlettel. 2. A zászló felszentelése. 3. Gróf Ferenc prépost-plébános beszéde az ifjúsághoz. 4. Te Deum. 5. Himnusz. Istentisztelet után fényes menetben felvonulás a főgimnázium udvarára, ahol az ünnepség további részlete fog lefolyni. A főgimnázium udvarán mindazok részére, akik zászlószöveget vettek be, külön helyeket tart fenn a rendező-bizottság. A zászlószenteselési ünnepély: 1. Zenei nyitány. 2. Himnusz. Éneklük a dalgyesülletek. 3. Alkalmi költemény. Irtva Vályi Nagy Gusztáv Szavajja Pálur István VIII. oszt. tanuló. 4. Ünnepi beszéd. Mondja dr. Jászay Rezső, a főgimnázium igazgatója. 5. Az ifjúság fogadalma. Az ifjúság novében mondja Husz Ödön VIII. o. t. 6. A zászlóanya feltázi a szalagot. 7. A védnökök átadják a zászlótartó vállszalagját. 8. A korsorúnyok megkoszorúzzák a zászlót. 9. Zászlószöveg bevérese. 10. Záró szó. 11. Szózat. Éneklük a dalgyesülletek. 12. Rákői-induló. Disztribúció. Délután fél két órákor a Bika szálloda nagytermében disztribúció. Ifjúsági disztribúció. Este 7 órákor a városi színházban ifjúsági disztribúció lesz a következő műsorral: 1. Zenei nyitány. 2. Prolog. 3. A főgimnáziumi énekar éneke, Freesz Endre kegyesrendi tanár vezényletével. 4. Zászló. Dramolett egy felvonásban. 5. A főgimnáziumi ifjúsági zenekar hangversenye, Freesz Endre kegyesrendi tanár vezényletével. 6. Tavaszgyőzelme. Tanójáték. A disztribúcióról az ünnepség napján részletes szinlap jelenik meg. A városi tanácsot az ünnepélyen Bészler Károly, Király Gyula, Csóka Sámuel, Szabó Kálmán és dr. Magoss György tisztii főügyész képviselik, miután a tanács többi tagjai más címen vesznek részt az ünnepélyen.

— **Debrecen sz. kir. város főispánjai és polgármesterei.** A helyi lapok már két ízben megemlékeztek arról, hogy lapunk felelős szerkesztője ajánlatot tett a városi Tanácsnak Debrecen sz. kir. város főispánjainak és polgármestereinek életrajza megírására. Az ajánlat tényleg megtörtént, de nem illő tiszteletdíj fejében, mint ahogy azt egyik-másik lapársunk említi. Hogy illő és nem illő tiszteletdíjről a munka megírója mit sem szolt, kiténik a következő beadványból:

Tekintetes Tanács!

4463—1907. szám alatt íktatott beadványomban azon ajánlatot tettem a Tekintetes Tanácsnak, hogy az általam már évek óta gyűjtött adatok nyomán hajlandó volnék megírni Debrecen sz. kir. város főispánjainak és polgármestereinek életrajzát.

Ajánlatom beadásakor nem vezetett egyéb, mint az a gondolat, hogy ha már a Tekintetes Tanács a fentnevezett férfiak arcképét megfesteti, legyen egy, habár szerény munka; mely történelmi hűséggel megírva, megőrizze emlékeztülést és a város érdekében kifejtett tevékenységüket. Irodalmi munkásságomat sohasem fektettem üzleti alapokra, most is távol áll tőlem ez a szándék és bár a munka fáradságos lesz, szívesen végezem azt, a Tekintetes Tanácsra bízva azt, hogy annak idején miként bírálja el erkölcsileg önzetlen szándékomat és munkámat.

A munka terjedelme körülbelül 6—8 nyomtatott iv volna, nézetem szerint tetszetős kiállításban nyoma a városi nyomdában. Tartalmazná az eddigi főispánok és polgármesterek méltóságát elmulasztatlanul és cselekedeteiknek s a város érdekében kifejtett munkásság tárgyilagosa elbirásúddal. Ugyancsak közölni óhajtanám az illetők kicsinyített arcképét és alkotásaikkal kapcsolatban a város ezen idő óta történt fejlődését.

A tulajdonjog a városé maradna, az eredeti kézirát a közlévtárban volna megőrzendő. A munkát a városi Tanács tagjai és a hivatalok főnökei, valamint a bizottsági tagok ingyen kapják, mások pedig a fizetést esetleg egy koronáért szerezhetnék meg könyvtársai uton, vagy hogy az itt adandó %-ot elkerülhessük, az előlki iroda közvetítésével.

— Az egész munka megbízható, hiteles leltári adatok nyomán készül, mely nem az illetők személyével és esetleges foglalkozásával fog foglalkozni, hanem a megkísérelt vagy elért eredményeket fogja megörökíteni. Az a céltom, hogy dolgozatom némi forrással legyen annak, aki valamikor avatott tollal írja meg városunk újabb történetét. Ezen munka nem lesz az elhunyt pusztá dicseréte, sem szerzetlen bírálata, sem a jelen elfogult méltatása, hanem egy oly kép, melynek színei a való életből lesznek véve.

Eddigi irodalmi munkásságom meggyuttathatja a Tekintetes Tanácsot arról, hogy csak olyan munkára adom tollamat, melyért gáncs nem érhet. Ebben a tudatban ismételtel van szerencsém 4463—1907. sz. beadványomban tett ajánlatomat ismételn azon kérséssel, hogy mivel május hóban leginkább rendelkezem szabad idővel, ez irányban hozandó végzését soron kívül műtatászké velem tudatni.

Tisztelettel maradok a Tekintetes Tanácsnak
Debrecenben, 1907 ápril hónap 30-án

alázatos szolgálója:

Koncz Ákos,
közlekvéltáros, tb. tanácsnok.

— **Debreceni ingatlanok forgalma.** Harangi Bálint és neje Fülöp Eszter veszik a debreceni 3939 stíjkyben foglalt 205 négyzet öl homokkerti szőlőt Eesodi Mihálytól 1600 kor. — Maklári József és neje Paksy Eszter veszik a debreceni 6089 stíjkyben foglalt Nyil-utca 26. sz. házat özv. Szilágyi Gáborné Trocsányi Zsuzsannától 5900 kor. — Madai Péter és neje Fülöp Mária veszik a debreceni 2825. stíjkyben foglalt 5 hold 400 négyzet öl onodói földet Ábrahám Dezsőtől 4400 kor. — Czerlei József és neje Schönwald Sarolta veszik a debreceni 4517. stíjkyben foglalt tizenháromváros-utca 27. sz. házat Feldman Gyula és nejtől 12,600 kor. — Tóth Mária veszi a debreceni 4866. stíjkyben foglalt Miklós-utca 37. sz. házat Láng Adolf és neje Jajteless Katalintól 29,000 kor. — Kovács Gyula és neje Dorha Anna veszik a debreceni 1248. stíjkyben foglalt Homok-utca 105. sz. házat Kun József és társaitól 3800 kor. — Papp Márton és Borus Róza veszik a debreceni 8046. stíjkyben foglalt 120 négyzet öl majorsági földet Szecsei László és neje Varga Erzsébetből 2200 kor. — Kovács Péter és neje Németi Erzsébet veszik a debreceni 1173. stíjkyben foglalt Apati-utca 45. sz. házat Kaszás Zsuzsannától 2400 kor. — Erdei János és neje Varga Erzsébet veszik a debreceni 243. stíjkyben foglalt 2 hold 1028. négyzet öl ujosztású földet Kőrösi János és társaitól 2000 kor.

— **A nagerdei gyógyfürdő.** Hányan vannak városunkban is, akik elmennek hidegviz kúrára messzre idegenbe, tengerpénzt áldozva, holott a hidegvizgyógyodot ép úgy használhatják a Nagerdön, hol a vizgyógyod minden modern eszköze, a fürdőberől elismert szakudománya, lelkiismeretes gyógykezeltés rendelkezésükre áll. A fürdőberől Balkányi Ede dr. főorvos a legnagyobb áldozatkészséggel tartja fenn a fürdőt, nagy költséggel felszerelte azt a modern higiénia minden eszközeivel oly és olcsó árán karálthatja magát mindenki, mint sehó a világban. A viz alkalmazása gyógyedzőkora, hőmérsék-, alak- és időtartam tekintetében oly sok változosságot enged, hogy azt a legkülönbözőbb betegségeknek eredményel alkalmazhatjuk. Általában a vizgyógyod edzőleg, ételtől és erősítőleg hat. Az anyagcsere fokozódása, az ideg rendszernek kedvező befolyásoltatása által a beteg szerveknek megváltozott működésük idétetik elő. Sem fiatalja, sem örege nem zarándok ki a hidegvizgyógyod alól. A fiatal szervezet erőteljesben fejlődik és gyarapszik mellette, míg a magasabb korban a hanyatló erőket feléltetik és a lassan működő szerveket felrészíti. Eredményel alkalmazható tehát a vizgyógyod és annak különféle alakja: 1. Súlyos betegségek utáni elgyengülésknél. 2. Erősödési és edzési szempontból, a légzőszerveknek hururo állapotra való hajlalmánál. 3. Táplálkozási zavaroknál, u. m. verszegénység-, sápkór-, kövesség-, kúsvény-, görvélykór- és cukorvételnél. 4. Gyomor-, bél- és májbetegségeknel. 5. Vérkeringési zavaroknál, vértolulás- és aranyeres bántalmaknál, 6. Rheuma- és idegbántalmaknál. 7. Az idegrendszer megbetegedéseinel, a neurastheniánál, ennek sokoldalú jelenségeinel, a mint: fejfájás, szédülés, idegesség, levertség, szellemi és testi kimerültség, álmatlanság, asthma, fejedes szívbántalmak, a gyomor-, bél- és némi szervek neurastheniájánál, hysteriánál, Basedow-féle betegségnél, göröcs és hűdés állapotoknál. — A nagerdői hidegvizgyógyintézet modern és czélzserű berendezés, felkése és kiténő puha vize fölötté alkalmas tényezők a vizkúrának sikeres használatára. Fővárosi szakértői szemelvet végzi a teendőköt, az árak mérsékelték. Orvosi felügyelet. Az intézet egész nap nyitva férfiaknak: d. e. 9 óráig és d. y. 5—8 óráig; nőknek: d. e. 9 órától d. u. 5 óráig Kiki keresse meg elvetszett egészségét a nagerdői hidegvizgyógyintézetben.

— **ELADÓ BOR.** Érmellék, díoszegi az eszernyolcszányolcvanas évekből, mintegy 50 hektoliter, valamint 1903. és 1904. évi ugyantottai rizling 20—25 hektoliter elad. Medgyaszay Miklós árvaszéki ülnöknél (városház I. em. 23.) ajtó-

Pályázati hirdetemény.

Báró Willerstorf — Urbair Bernát ellentengernagy által két szegény beteg tengerész katona segélyezésére létesített alapítványra. A „Mária Anna Császárné” alapítványi bizottság pályázatot hirdet a fentnevezett alapítvány jövedelméből két szegény beteg tengerész katona közötté az 1907. évben kiosztásra kerülő 140—140 koronás segélyre. Az alapítványra oly tengerész katonák bírnak igényvel, kik a cs. és kir. haditengerészet kötelékéből tényleges katonai szolgálatuk alatt keletkezett betegség miatt, ellátási igény nélkül bocsátattak el. Az alapítványi segély a folyamodók közül a két legérdemesebbnek egy évre adományoztatik és augusztus hó 10-én, mint az alapító halálának évfordulóján fizetetik ki. Azon körülmény, hogy valaki ezen alapítvány jötelemében már részesült, a segélydíjnak újból elnyerését nem zárja ki. Felhivatnak tehát az igényjogosultak, hogy a szükséges igazoló okmányokkal felszerelt pályázati folyamodványaikat folyó évi július hó 1-ig a Triestzi cs. és kir. tengerész kerületi Parancsnoksághoz nyujtsák be. A folyamodók által igazolandó:

1-ször, hogy a cs. és kir. haditengerészet kötelékéből tényleges katonai szolgálata alatt keletkezett betegség miatt, ellátási igény nélkül bocsátottak el;

2-ször, hogy vagonyalan, szegény és segélyre szorul. Ezen utóbbi körülmény szegénységi vagy helyhatósági bizonyítvánnyal igazolandó. Július 1-én tul beérkező folyamodványok nem vétetnek figyelembe.